

Portreti izvrsnosti

Branka Biketa Caktaš

Zlata Medak - Strastvena promotorica fotografskog izraza

Zlata Medak svojim je nesebičnim zalaganjem, ogromnom energijom, spremnošću na izazove, poticanjem uspostavljanja suradničke mreže diljem Hrvatske značajno doprinijela razvoju, prepoznavanju važnosti tehničke kulture i vidljivosti u javnom prostoru. Upravo ovakva postignuća donijela su joj zasluženu Nagradu za životno djelo Državne nagrade tehničke kulture „Faust Vrančić“ za 2023. godinu.

Zlata Medak započela je svoju karijeru u svojstvu učiteljice Tehničke kulture. Kao mladi stručnjak uočava potencijal i atraktivnost fotografije te počinje s istraživanjem različitih oblika nastave u čijem je središtu fotografija. U sklopu škole osniva Fotoklub – izvannastavnu aktivnost, čije okvire ubrzo prerasta interes djece i mladih koji se žele uključiti u rad. Njezin rad u školi pozitivno vrednuje i današnja Agencija za odgoj i obrazovanje dodijelivši joj status mentora. Ponukana postignućima djece i mladih

osniva Fotoklub Bjelovar koji od 1995. okuplja djecu i mlade na području grada Bjelovara i okolnih mjesta. Nastavlja intenzivnim radom i organizacijom predavanja, radionica, izložaba i sudjelovanja na tuzemnim i međunarodnim natjecanjima. U okrilju uspješnog Fotokluba Bjelovar, a pod mentorstvom Zlate Medak, stasali su mnogi hrvatski mladi autori poput Đure Gavrana, Petre Slobodnjak, Matka Meštrovića ...

Jača svoju suradnju s Hrvatskim fotosavezom i postaje stručna voditeljica programa Ljet-

nih fotoradionica, poticajnih i tematskih fotoradionica Hrvatskog fotosaveza u razdoblju od 1997. godine do sada. Zlata Medak je također selektorica i izravna sudionica postave izložaba iz programa za mlade Hrvatskog fotosaveza od 1997. do danas. Izniman doprinos daje kao voditeljica programa stručnog usavršavanja voditelja izvannastavnih i izvanškolskih programa za mlade Hrvatskog fotosaveza. Ukupno, radi se o impozantnoj brojci većoj od šest stotina predavanja, radionica i postava izložaba diljem Hrvatske. Uvijek je na umu imala rad na prepoznatljivosti te priznavanju tehničke kulture i fotografije na stručnim temeljima uz prihvaćanje dionika procesa i njegovanje multidisciplinarnosti (ekološki i održivi odgoj, rad s djecom s teškoćama u razvoju, invalidnim osobama, itd.). Zlata Medak inicijatorica je i autorica projekata Izbornih nastavnih programa za V. – VII. razred osnovne škole iz predmeta Tehničke kulture koji se odnose na fotografsku djelatnost, a koje je Ministarstvo prosvjete i športa prihvatilo i Hrvatskom fotosavezu odobrilo izvođenje temeljem suglasnosti izdane 2000. godine. Temeljem svojih uspjeha i postignuća postaje dopredsjednicom Hrvatskog fotosaveza (u pet mandata) te predsjednica Odbora Hrvatskog fotosaveza za programe za mlade.

Zlata Medak snažno je utjecala i na područje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Primarni fokus djelovanja je respektiranje i njegovanje djetetove perspektive u mediju fotografije. U radu s djecom vodi, potiče i razvija djetetov smisao za kompoziciju fotografije pri tom ne narušavajući djetetov autorski pristup. U radioničkim grupama s predškolskom djecom proigrava poticaje, zadaje izazove i jednostavno

se igra, što odgovara dječjim razvojnim karakteristikama. Ovako zamišljena igra vodi dijete k doživljaju, proradi tog doživljaja, umjetničkoj ekspresiji i na kraju, k učenju. U radu s djecom, zajedno sa suradnicima, angažira sva razvojna područja promatrajući dijete holistički kao aktivna partnera u fotografskom istraživanju svijeta koje ga okružuje.

Drugi fokus djelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju uočava se u zainteresiranosti za fotografsku pedagošku dokumentaciju u smislu jačanja kompetencija odgajatelja u ovom području. Održala je brojna predavanja i radionice za odgajatelje u vrtićima kojima je cilj bio razvijanje i podrška znanju te vještina odgajatelja. U radu s odgajateljima uočljivo je da Zlata Medak razumije kompleksnost posrednog i neposrednog odgojno-obrazovnog rada u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U neposrednom odgojno-obrazovnom radu odgajatelj mora dokumentirati tijek učenja djeteta stvarajući pritom relevantnu pedagošku dokumentaciju koja obuhvaća fotografiju i videomaterijale. Cilj ovakve pedagoške dokumentacije je osvješćivanje procesa učenja kako za dijete, tako i za odrasle. Zlata Medak u radu s odgajateljima bavi se pitanjima kako fotografiju podrediti procesu dokumentacije, a da pritom ne izgubi svoj umjetnički identitet. U refleksijama i fokus grupama s odgajateljima nakon održanih predavanja/radionica Zlata Medak nastoji potaknuti proces analize fotografija kako bi one pričale priču – o doživljaju, učenju, metakogniciji i interesima djeteta i stručnjaka.

Djelovanje Zlate Medak u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja donijelo je i pionirske pomake. Zlata Medak surađivala je

sa studenticom učiteljskog fakulteta na diplomskom radu i nastao je zanimljiv rad *Fotografija u vrtiću*. Nakon toga intenzivirala je suradnju s vrtićima i odgajateljima, širila perspektivu u radu s djecom i stručnjacima raznim predavanjima i radionicama. Metodički pristup, duboko razumijevanje područja i prihvaćanje razvojnih karakteristika djece rane i predškolske dobi rezultirali su prvim verificiranim programom na razini države namijenjenim isključivo djeci rane i predškolske dobi – programom *Svjetloris*. Program *Svjetloris* koji je napisala u koautorstvu s Dječjim vrtićem *Ciciban* dobio je pozitivno i pohvalno mišljenje Agencije za odgoj i obrazovanje te odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja za realizaciju u vrtiću. Risanje-crtanje svjetlošću zaigran je program u kojem se dijete potiče na istraživanje svijeta oko sebe putem medija fotografije, program dopušta djetetu da bude dijete, da daje svoju perspektivu, donosi novu kompoziciju i realizira ono što vidi i osjeća. Doprinos ovako postavljenog programa vidljiv je u umjetničkom području, ali i u STEM području budući da djeca stječu znanja i vještine vezane uz fotografiju.

Zlata Medak, pokazujući zainteresiranost i uvažavanje područja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, bila je, jest i bit će dobrodošao suradnik u hrvatskim vrtićima potičući djecu i stručnjake na komunikaciju, izražavanje, stvaranje i učenje. Svojim elanom i znanjima donosi nove dodane vrijednosti kurikulumima vrtića obogaćujući život djece i odraslih u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Stalni orijentir za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva gospođa Medak prona-

lazi u opredijeljenosti za osobni razvoj djece i mladih, za očuvanje i razvijanje nacionalne, duhovne, materijalne i prirodne baštine Hrvatske, za europski suživot te za stvaranje društva znanja i vrijednosti koje će pridonijeti napretku i održivu razvoju. U programima za socijalno ugrožene i marginalizirane skupine gospođa Medak utjecala je provedbom različitih programa na usvajanje novih znanja i kreativnih vještina sudionika, razvoj svijesti o vlastitim mogućnostima, jačanju njihova samopouzdanja, senzibiliteta, strpljivosti, komunikativnih sposobnosti i zajedničke suradnje. Javnim predstavljanjima rezultata rada podigla je svijest javnosti o mogućnostima ravnopravnog uključivanja sudionika u sve sfere javnog, kulturnog i društvenog života i njihovoj afirmaciji. Provedbom raznih programa međugeneracijske solidarnosti mladi su senzibilizirani za human i empatičan odnos prema starijima, a kod starijih osoba smanjio se osjećaj isključenosti. Zlata Medak osmislila je i vodila programe stručnog usavršavanja voditelja programa za mlade i omogućila im upoznavanje sa sadržajem, metodama rada i specifičnostima programa Hrvatskog fotosaveza koji je verificiralo Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Rezultat toga je da su se Hrvatskom fotosavezu u svojstvu pridruženih članica pridružile 52 ustanove (osnovne i srednje škole, centar za inkluziju, zajednice tehničke kulture i druge udruge). Za svoj neumorni rad s djecom i mladima (njezini učenici osvajali su prva mjesta na državnim natjecanjima u fotografiji), kreiranje programa za djecu i mlade, uvođenje inovativnih metoda rada s djecom i mladima dobila je brojna javna priznanja i nagrade od kojih se ističu Povelja o Nagradi za životno djelo Hrvat-

ske zajednice tehničke kulture iz 2017. godine te Državna nagrada tehničke kulture „Faust Vrančić“ za 2007. godinu.

Zlata Medak učiteljica je tehničke kulture suvremenog shvaćanja fotografije kao izraza kulture i primjerenog edukacijskog i metodičkog pristupa fotografskoj istraživačkoj poduci mladih za svladavanje tehničkih i vizualno-likovnih pretpostavki razumijevanja, recepcije i stvaralačkog izražavanja fotografijom. Za svoj

neumorni rad s djecom i mladima, kreiranje programa za djecu i mlade, uvođenje inovativnih metoda rada s djecom i mladima, dobila je brojna javna priznanja i nagrade. Svojim radom, postignućima i kompetencijama zaslužila je ovu važnu nagradu za životno djelo kako bi bila inspiracija i poticaj mladim stručnjacima kojima prenosi snažnu poruku da se uz uloženi trud, pozitivnu energiju, poduzetnost i angažman može postići mnogo.